

REDACȚIA

Arad, Deák Ferencz-u. Nr. 26.

ABONAMENTUL

pentru Austro-Ungaria:

pe un an ..... 20 cor.
 pe 6 luni ..... 10 cor.
 pe 3 luni ..... 5 cor.
 pe o lună ..... 2 cor.
 Abonari de Duminecă pe an 4 cor.
 Abonari de Duminecă pe 6 luni 10 cor.
 Abonari de Duminecă pe un an 20 cor.

Manuscrisurile nu se înapoiază.

TRIBUNA

ADMINISTRAȚIA
Arad, Deák Ferencz-u. Nr. 26.

INSERȚIUNILE:

Se acceptă numai inserțiunile care sînt de natură publicitară și care sînt însoțite de suma necesară pentru publicare.

Abonamentele, cărțile și lucrurile se pot plăti în avans în Arad.

Statutul pentru vânzare și condițiile pot fi cerute de la redacție.

Se acceptă numai inserțiunile care sînt de natură publicitară și care sînt însoțite de suma necesară pentru publicare.

Anul IX.

NUMER de DUMINECĂ

Nr. 4.

Țăderea lui Tisza István.

Tatăl său ajunsese vestit prin vorbele puse împotriva noastră. Zisese anume că *el va zdrobi*.

Tisza fiul, fusese ceva mai șiret.

Năainte d'a se face ministru vorbise despre dreptate cu atâta cumpenire, încât eram în stare a-l crede drept omul care ajungând la cârmă va ținea socoteala de noi.

Nici n'a apucat să se încălzească însă scaunul, și iute și-a dat arama pe față. Veni în planul de lege alui Berzeviczy: noi să *știm bani grei* pentru școli, ear stăpânii maghiară să poruncească ea în așezămintele păstrate cu atâta scumpătate de moși și strămoșii noștri.

Nu l'a ajutat însă Dumnezeu să poată face la îndeplinire păcătosul său plan. Căzu la putere, cum n'a căzut în țeara asta nici un minister.

În alegerile încheiate partidul stăpânirii nu putu să câștige mai mult decât 155 voturi, pe când potrivnicii sei de tot soiul câștigă în 243 cercuri.

Noi Români am reușit în 7 locuri: Boroș-Ineu, Șiria, Sasca, Baia-de-Criș, Trăstie, Ilonda-Mare și Cristian și mai am nădejde tare să cucerim Chișineul și Șahul-Silvaniei. La Dobra, Ocna, Ighiu, Arșul-de-jos, candidații Români au căzut cu 24—52 voturi. Dr. V. Lucaciu a căzut lipsindu-i numai 4 voturi. Ceea-ce dovedește ca deja la *întâia* încercare poporul s'a arătat bine, că Români pe care Tisza bănușul se lăudase că-i zdrobește ear Tisza să ridice și el barda să-i răpună, de-aia se dovedește de a fi slăbit, se întăresc și pe zi ce trece tot mai mult se deșteaptă și ajung la cunoștința drepturilor și datorințelor lor.

Ear Tisza bătrînul una s'a făcut cu țina, după-cum și Tisza fiul, năpraznicul István, nu mai departe decât Mercuri dusu-s'a la Viena, să mulțamească M. Sale pentru *crederea* ce pusese întrînsul și să-i spună că țara l'a osândit, în alegeri, cum nu s'a mai întîmplat de când ne pomenim. Măine să-măne Tisza István își va vedea deci și el de sămănăturile dela Geszt, pe când neamul românesc merge cu mândrie și bărbăție înainte...

Apa trece, petrele rămân!...
 Avem cuvânt să ne bucurăm.

Dacă Tisza nu cădea adică în alegeri, întîrîndu-se în scaun de bună seamă că

era să ne facă mult rău. Așa însă, că a lăsat în țară o stare în cât om să fie cine va ghici ce e de făcut și câtă vreme le va trebui Ungurilor până să se descâlcească din încurcăturile în cari l'a vîrît Tisza, — noi Români vom fi la adăpost de prigoniri și ne vom putea vede de lipsuri și năcazuri.

Vom căuta, mai presus de toate să ne întărim acoio, unde ne-am arătat slabi.

Și unde am căzut cu candidații Români, după știrile ce am primit, de vină am fost, în locul întăiu, noi Români. Tot s'au mai găsit adică niște întunecați la minte, stricați în ce privește simțirea națională, niște bătuți de Dumnezeu cari nu s'au rușinat să voteze împotriva fratelui, ci și-au vindut votul pe bani, făcând de ocară neamul românesc. Durere, s'au găsit chiar și preoți cari au căzut în acest păcat și cari ca niște nemernici și-au dus turma la — tăiere, căci la tăiere s'au dus cei-ce prin voturile lor au ajutat pe potrivnicii partidului românesc.

I-am dat în vileag pe acești păcătoși, ca întreg neamul românesc să-i cunoască și să se ferească de ei ca de niște leproși.

Am lăudat însă cu bucurie pe cei harnici și ne mândrim că în comitatul nostru, al Aradului, numai de bine ni-s'a dat prilej să scriem. O însuflețire nespuse a cuprins pe Români dela un capăt la altul al comitatului și dacă frații din Baia-de-Criș stat-au în frig de Mercuri noaptea când au plecat la alegere, și până Vineri seara, când s'a sfârșit alegerea, cei din Boroș-Ineu nu s'au arătat nici ei mai puțin viteji respingând sutele milionarului candidat ungar și votând pentru candidatul Român.

Cu așa popor, avem toată nădejdea că numai lucruri bune o să punem la cale. Ear' pronia cerească a rînduit să ne reculegem tocmai sub stăpînirea năpraznicului Tisza.

Scrie e doar și în sfînta scriptură:

Cel smerit, se va înălța, ear pe cel îngâmfat Dumnezeu îl va umili.

Demisia guvernului. M. Sa după ce a primit în audiență pe contele Tisza și a ascultat raportul acestuia asupra stării țării în urma alegerilor, a primit demisia lui Tisza.

M. Sa, așa se zice, va încredința pe contele Andrassy cu formarea noului ministeriu.

Lupta dela Chișineu.

Candidatul național român. — Bucuria poporului. — Ziua de alegere. — Luptători harnici.

Trei zeci de ani am stat în amortire; hotărîrea mai marilor neamului nostru de a intra de astă dată în luptă pentru ca să alegem în Dieta Români, ni-a trezit însă și pe noi, Români din cele 11 sate ale cercului Chișineu. Nu se poate descrie bucuria mare ce a cuprins poporul. Ceea-ce s'a și văzut atît din numărul mare de alegători ce au venit la Chișineu să asculte, a doua zi de anul noul, vorbirea-program a iubitului nostru candidu Russu Șirianu, cât și din primirea însuflețită ce i-s'a făcut în toate satele. O nouă viață par-că a început și sub farmecul cuvintelor de îmbărbătare ale fruntașilor noștri M. Veliciu, Dr. G. Popovici, Dr. C. Ardeleanu, cari au însoțit pe candidatul naționalist, pe fiecare zi în popor tot mai mult a prins rădăcini credința că *numai prin noi însine* putem să ne ferim, că numai alegând deputat Român, putem nădăjdui ca în sfatul țării să fie aparate și drepturile noastre. Grosii și baronii, aleși până acum, nici o grijă nu au avut pentru Români. Ear Român cu scaun la judecată de bună seamă că nu-și poate inchipui pe Csukay, (fibrăul care a fost de față și avea în mîni puterea când au fost împușcați cei 7 frați din Șepreus) apărător al drepturilor naționale române.

Fată de ce pentru Csukay nici n'a luptat vre-un Român de treabă, ci numai cei năim li de beutură, bani și făgădueli ori cei despre care și sfînta Scriptură zice: «Iartă-l Doamne, că nu știe ce face». Pe când pentru Russu Șirianu luptat-a întreaga suflare românească. Ne și putem fâli: partea covârșitoare a voturilor românești lui i-s'au dat și de nu erau atîția candidați, Jola trecută deja Russu Șirianu era ales.

Ce nu s'a putut ajunge atunci, se va intrupa Vineri, la 10 Februarie. Poporul, văzând puterea ce are și însuflețindu-se de dragostea și îninerea împreună a fraților de același sânge, e mai tare decât ori-cînd.

Mulți dintre cei cari Jola trecută au votat cu Csukay, *au pus jurămînt să-i bată D-zeu și să n'aibă noroc în lume dacă vor mai merge cu străinul, ci se vor alina de scump sângele lor!*

Cei mai excelenți profesori și medici contra morburilor de plumâni, afecțiunilor organelor de il recomandă ca remediu cu efect respirație, precum: bronhită cronică, tusă convulsivă,

și mai ales este recomandat Convalescenților după influență. — Sirolinul promovează apetitul și face să crească greutatea corpului, depărtează tusa și flegma și face să înceteze asudarea de noapte. — Din cauza mirosului și gustului său plăcut este luat cu plăcere și de copii. În farmacia să capătă în sticle de 4 cor. Să fim atenți, ca fle-care sticlă să fie provăzută cu firma de mai jos

277

F. Hoffmann-La Roche & Co. fabrică chimică Basel (Șvețera).

Sirolin

Ziua alegerii.

Era viscol și zăpadă. Și frig era, încât să te bucuri dacă poți sta în casă. Totuși, cântând, și îmbrăcați ca de sărbătoare, au venit frații să dea dovadă de nemărginita lor dragoste pentru nația românească. Venit-au sprintenii *Cherelușani* sub conducerea preotului capelan Brâncovanu și a învățătorilor; *Sinteni* nu s'au lăsat nici ei mai prejos. George Bătrîn și Teodor Fălcușan erau numai voie bună. *Șepreusenii* cei întristați de nenorocirea ce li-s'a întâmplat în sat sub oblăduirea lui Csukay, venit-au, d'asemeni, până la unul, să pună mărturie că numai dele *frate* așteaptă sprigin. În fruntea lor preotul Pătraș, alb ca zăpada, dar tânăr în suflet, și Ursut; Vuculescu, preotul mai tânăr, un luptător dintre cei de frunte, a fost țintuit acasă de boală. D-zeu să-l ajute, să-l vedem Vinerea viitoare.

Șirul lung de căruțe părea un lințoliu alb: oamenii, căruțe și cai, erau albi de zăpada ce cădea cu îmbelșugare.

Abea s'au sălășluit pe la casele frunțașilor plugari români din Chișineu acești alegători, și se auzi, dinspre ulița mare, o mișcare și sgomot neobișnuit. Veneau frații din *Socodor*, pe jos, într'un șir lung, tot patru câte patru, având în frunte pe vrednicii lor preoți Aurel Varga și Aurel Popa.

Vestea că *Socodorenii* vin au adus-o în tabăra română frații din *Pil*, cari veneau în căruțe, sub conducerea preotului Petrović și a învățătorului St. Leucuța.

Când au cârnit din ulița mare înspre ulița zisă a *Sintei*, unde eram adunați noi Români, din sute de piepturi isbucniră strigăte însuflețitoare: «Trăiască *Socodorenii*! Trăiască părintele Varga».

Ear părintele Varga venea vesel și demn în capul mândrei cețe. Și strigătele de veselie nu mai încetau. Ele ajunseră la culme, când părintele Varga ajunse lângă casa avocatului Dr. C. Ardeleanu, unde-i eși spre întimpinare Russu Șirianu, înconjurat de întregul popor, și mai ales de bătrânii din *Socodor*, cari veniseră mai de dimineață, pe calea ferată. Părintele și Russu Șirianu se îmbrățișară ear poporul cânta de bucurie.

Sosiră apoi curând și năpraznicii *Zărândenii*, fiecare un leu; în fruntea lor preotul Aurel Iancu și învățătorii Lazar Oprean și Rufu; veniră cei din *Cintei*, în frunte cu Ioan Iancu, preotul care și la 1848 binecuvântase pe luptătorii naționali, apoi frații din *Sintea* și cei din *Nădab* sub conducerea preoților D. Muscan și Laurențiu Toader, al căror adjutant era agerul învățător Boariu.

Cei din *F. Varșand* veniseră sub conducerea preoților Ciobriș și Pantoș (învățătorii au lipsit!), cei din *Mișca* veniseră conduși de preotul Ioan Avram și capelanul Pinter, cei din *Vădas* conduși de părintele Marchiș.

Frații din *Talpoș* au venit sub conducerea preotului Popović, a învățătorului Leu, a primarului Lazar și a frunțașului Petru Frenț.

Eram atâția la un loc, în cât nu mai încăpea îndoială: aveam să sfârșim lupta cu cinste!

Și veniseră nu numai alegătorii, dar și tinerii coriști, aproape din fiecare sat. Aceștia cântau, de te ridicau în slavă. Se înțelege: îndeosebi cântări de alegere.

De pildă:

Foaie verde, solzi de pește,
Csukay nu dobândește
Frunză verde de bujor,
Russu iese 'nvingător.

Foaie verde de trifoi
Venit-a Russu 'ntre noi
Să lupte pentru dreptate,
Să ne zică dulce: *frate!*

Cine n'a ține cu noi,
Crească-î coarne, ca la boi,
Cine ține cu străinu,
Topească-se, cași inu!

Cine e cu Kirilescu *)
Pună-î dracu 'n cap căpăstru,
D-zeu să-l pedepsească,
Iarba verde 'n casă-î crească...

Ține-se 'n Chișineu târg
Dar eu votul nu mi-l vând...
Cine-și vinde votul său,
Prăpădi-l'ar Dumnezeu!

și așa mai departe, aproape fiecare sat avea «versul» său...

Votarea.

Votarea începe cu cei dela Chișineu, de unde frații noștri Români toți au votat cu Russu. Tot așa cei din *Erdeș*. A ținut însă mult, până să le vină rândul celorlalți, de oare-ce votarea au început-o cu partida lui Csukay. Până atunci au stat în uliță, în zăpadă, veseli însă, căci între noi era și candidatul, care pentru toți avea o vorbă bună și o frățescă stringere de mână. În apropiere-s birturile lui Csukay, de unde alegătorii ieșeau în patru picioare și nu mergem, ci erau *duși* la votare... A trebuit să roșim adesea, când vedeam câte un frate de al nostru în acea stare de îndobitocire. Nădăduim însă, că asta-i cea din urmă alegere la care se pot vedea între Români nefericiți cari pentru un papricaș ori un pahar de răchie spurcată își vând dreptul nu numai al lor, dar al fiilor și nepoților lor, spurcându-și în aceeași vreme și numele cinstit românesc. Nu-i înșir aci pe acei rătăciți, căci nădăduesc: ei își vor fi cunoscut păcatul și vor cânta, *Vinerea viitoare, să-l repareze*, votând cu *fratele* lor Russu-Șirianu. Făgăduesc însă, că dacă și la a doua alegere vor merge pe căi rătăcite, *îi voi publica*, să-î cunoască întreaga Românie și *să-î blestem ca pe niște netrebnici și nerușinați*. Da-vom apoi prescuri la biserică și cere-vom preoților să rostească blăstămii lui Vasilie cel mare asupra păcătoșilor cari ar mai avea tristul curagiu să meargă împotriva nației lor.

Vești dela cancelaria unde se vota aveam într'una: tinerii iuriști Romul Veliciu și Bucur, apoi Dr. C. Ardelean, veneau în fiecare jumătate ceas printre noi. Neobosiți au fost toți, dar cât au umblat Mihai Ardelean din *Socodor*, Toader Nemetea din Chișineu, George Bătrîn din *Sintea*, Ioan Mladin din *Nădab* și Petru Grui din *Mișca*, cari aveau bilet de trecere, nu se poate spune. Mult ne-am mirat apoi ce sprinten era învățătorul pensionat Mladin din Chișineu: e alb ca neaua, dar are inimă de tânăr.

Ce să mai zic de preoții noștri neobosiți, de pururea curagioșii Muscan și Iancu, de falnicul Adrian Popescu, de Leucuța al Pilanilor și de Brâncoveanu al *Cherelușanilor* ?..

Să ne ridicăm pălăria naintea lor!

De câte ori veneau cu știri bune — și tot de acestea aduceau, deoarece-ce *tot noi Românii am avut voturi mai multe* — chiote de veselie... Când trecea printre noi vre-unul cu pană albă (de al lui Csukay); se striga «*abzug*» ear când trecea Kokaș, un slujbaș de al archiducelui Iosif care tot

*) Notarul public din Chișineu, fiu de preot, dar care pentru un os de ros și nemeșie (ce i-au stăpâni), s'a întors de neam și tot se rupea să facă voturi pentru Csukay... Dar' prescura ce a mâncat-o!?

se rupea să aleagă pe Csukay, mulți strigau «*cucurigu*»!... Era un ris și o veselie!

Întâmplări.

După amiază părintele Iancu vedea notarul din *Zarand* și învățătorul Balint să ademenească 4 *Zărândenii*. Aleargă scapă și pleacă cu ei spre tabăra română. Notarul face ponoș atunci fibirăului și să fie arestat iubitul părinte. Acesta însă ca un leu, și în cuvinte aspre îl mușcă pe fibirău, zicându-i: «Așa, acum nu place că grijesc de Românașii mei?... A patru ani mă rugaserăți însă, să vă de rușine, că era să cădeți cu bar *Bánhidu*»...

În tabăra română ajunse iute veștele că preotul Iancu e în primejdie. Veni fugă sute de voinici și în două trei minute toți geandarmii, cu fibirău cu tot, abegăseau loc în șanț: mijlocul drumului plin de Români cari duceau cu mare curaj pe părintele lor...

Sosi apoi la tabăra *Zărândenilor* curtea lui Dr. G. Popović și candidatul Russu-Șirianu.

L'au primit cu strigăte însuflețitoare cântatu-i-au până ce a venit rândul de vota. Era spre înserate. Ca un regiment fașist s'au dus *Zărândenii* — cei din urmă — la vot. Ear' când Dr. C. Ardelean a ieșit să spună că voturile cele mai multe s'au dat pentru *Românul Ioan Russu-Șirianu* cutremura văzduhul de strigătele: *Trăiască nația românească! Trăiască Russu!*

Venit-au între noi și frații cari pînă aci zăciseră în tabăra dușmană și vota cu Csukay și se jurau acum pe fericiții pruncilor lor că *nu vor mai vota cu străinii*, ci a doua oară își vor da toți votul pe *Românul Ioan Russu-Șirianu!*

Votat-au, de altfel, cu Russu și alții, cari fuseseră aduși de notari; când văzută adică însuflețirea românească, nu lăsat inima să se despartă de frați... cine a votat cu Csukay, n'a îndrăznit să se fâlească, ci rușinați plecau și poporul huida ca pe niște beciznici și leproși.

Votarea s'a încheiat la orele 8.

Datu-s'au pentru Russu 786 voturi, iar Csukay a avut 714, kossuthistul Iancu 343, ear' cei doi socialiști au avut 25 voturi.

Bărbații de încredere ai partidului nostru, *M. Veliciu* și *Dr. G. Popović* au rămas în cancelarie până la orele 10, căci numai atunci s'au încheiat protocoalele.

Toți am plecat acasă mângâiați și în credință că la a doua alegere *birui* și scump numelui românesc cîmărire îi vom aduce.

La Chișineu!

Privirile și grija frunțașilor Români din comitatul Aradului sunt ațintite asupra alegerii dela Chișineu.

Pentru a se chezașui isbânda, candidatul naționalist I. Russu Șirianu va merge prin toate comunele.

Va fi însoțit nu numai de amicii din cercul Chișineului, ci se vor duce deputații aleși Dr. I. Suci, Dr. St. C. Dr. Aurel Vlad, protopopol V. Damjan, N. Comșa, Dr. Aurel Novac, — și alții frunțași ai vieții noastre publice. Îndeosebi din Arad se vor duce

ELECTORALE.

Bravii Troaşeni din cercul Radnei.

Bine n'a auzit de troaşeni? La alegerea de deputat din Radna, ei s'au purtat ca nişte bravi. Fără popă, fără dascăl (fiind-că nu au), numai cu harnicul birău: George Leric, toţi ca unul, vre'o 70, în contra tuturor ademenirilor şi ameninţărilor, au votat — după şoaptea inimii lor — cu Vlad.

Mercurii au fost solgăbirăul în sat, ca să facă restaurarea antistiei comunale. La postul de jude a candidat pe 4 inşi, oameni cam îndolnici. Pe Leric nu l'au candidat. Poporul însă s'a grupat pe lângă fostul lui jude Leric, şi a declarat, că alt birău nu primesc. Nicî unul din cei 4 candidaţi n'a căpătat nici un vot, astfel birău nu s'a ales, ear solgăbirăul s'a re'ntors cu buzele umflate, fără nici o ispravă.

Troaşeni şi cu alte ocaziuni s'au purtat bine. Cinste vaoă troaşeni şi conducătorului vostru George Leric.

Alegerea dela Dobra.

„Lui Dr. Vlad nu mai e permis să între în parlament cu mandatul Dobrei“.

Aceasta a fost losinca dată de sus. Orî şi ce trebuie făcut ca Vlad să nu fie ales.

Şi n'tr'adevăr s'a şi făcut totul. Şi anume s'a început cu compunerea listei de alegători luând întrânsa toate lepădăturile şi toţi traşi-împinşii din cercul electoral al Dobrei, şi paralel cu aceasta s'au lăsat din listă jumătate dintre alegătorii români cari în rândul trecut au votat cu Dr. Vlad. A doua zală din nesfârşitul lanţ al nelegiuirilor săvârşite în jurul alegerii — este, că îndată după dizolvarea parlamentului, şi candidarea mamelucului Lazar, protopretorele concediat Goró însoţit de Lazar au colindat pe la casele românilor, ear în urma lor tot felul de lighioane gulerate şi negulerate ameninţând în modul cel mai obraznic, pe cei ce într'un chip s'au altul erau în legătură cu domni. A treia zală este, că înainte de alegere cu 4—5 zile preşedintele alegerii Csernovics, edase un ordin unic în felul său, pe care „Libertatea“ foarte bine l'a asemănat cu un firman turcesc. În acest faimos firman spunea Măria Sa Csernovics, că afară de alegători nu permite nimăru să fie în Dobra, în ziua alegerii, ba chiar şi paserile ar fi oprit să fi putut. Şi va purcede în modul cel mai aziatic — resp. strict — folosindu-se de mijloacele cele mai necruţătoare şi extreme pentru a susţine ordinea, — înţelegî ordine în senz maghiar. A patra zală este prevederea cu bilete de legitimare pe seama alegătorilor. Această este una dintre cele mai mârşave apucături, căci notarii cu o nemaî pomenită obraznicie negau estradarea biletelor,

de o parte pe când gendarmilor de altă parte li-s'a dat ordin ca numai pe cei cu bilete de legitimare să-i lase să între în Dobra. A cincea zală este nemaî pomenita îndrăzneală a protopretorelui substituit Finna, care direct pe motiv că uni dintre primari i-au spus verde că vor vota cu Dr. Vlad — i-au suspendat din oficiu. Septe primari au fost suspendaţi cu două zile şi cu 1 zi înainte de alegere. A şeasa zală este, că finanţii cu 2—3 săptămâni înainte de alegere cutreerău satele înfricând atât pe cei cu cazane de vinars, cât şi pe crâşmari, spunându-le franc că nu le va mai fi ertat să facă răchie, şi că li-se va lua licenţa de crâşmarit, dacă vor vota cu Dr. Vlad. A şaptea zală este prevederea a vre-o 60—70 de lighioane de tot soiul cu „paspourtouri“, batjocoriţi oficios şi cu numele de „poliţie pentru ordine“. A opta zală este îndoparea cu beuturi şi mâncări încă cu o săptămână înainte de alegere a tuturor acelora cari au fost atât de fără de caracter şi s'au dus la vâlăul cu lăturile electorale ale lui Lazar — înţeleg numai pe români. — Despre scanda-loasa purtare a notarilor nici că mai amintesc, de cât doar' numai că armeanul renegat, Rignat notar în Zam, au mers cu obrăznicia până acolo în cât Mercurii în preziua alegerii au escortat pe candidatul de avocat dl Ioan Maior din Zam cu gendarmii, pentru-că plecase cu 4 trăsuri să aducă alegătorii români de pe valea Zamului. Ar mai fi încă lung, foarte lung acest lanţ al abuzurilor şi fărădelegilor, însă nu le mai înşir, căci atunci ar trebui se scriu un roman de scandal constituţionale, — şi scopul îmi este a scrie un simplu şi pe cât se poate de scurt raport.

Să mergem deci la Dobra.

Pentru cei cinci sute alegători s'au concentrat în Dobra 4 companii de infanterie şi vre-o 80 gend.

Prima esperinţă despre executarea poruncilor din faimosul Firman am făcut-o prin aceea că mie atât preşedintele cât şi protopretorele Finna mi-au interzis a sta în piaţa Dobrei. Permiţindu-mi însă totuşi a alerga în jurul Dobrei pe unde îmi place. Mai târziu însă şi acest privilegiu de raportor — provăzut cu „Igazolvány“ în toată regula. — mi-s'au detras, căci urmărit de 2 gendarmi — cari aveau dorul — şi porunca să mă deţină, — trecând prin apă până în genunchi, de-abea am scăpat în culina protopopului din Dobra, unde apoi în loc de a vă trimite telegrame despre fazele alegerii am pus lemne pe foc, până seara când am şters-o din Dobra să nu mă vază nime.

Violarea legii şi a dreptului civic s'a început deja de dimineaţa, — căci alegătorii lui Vlad erau mai toţi fără bilete, şi gendarmii nu-i lăsa să între în Dobra, ba încă îi şi mai băteau.

Din Şiria s'au înştiinţat că vor merge peste o sută alegători fruntaşi.

Eată zilele în cari dl Russu Şirianu va fi între popor:

in 5 Feb. nou (Dum.)	11 ore	a. m. Nădab.
" " "	3	d. a. Socodor.
" 6 Feb. (Luni)	9	a. m. Cinteiu.
" " "	11	a. m. Sinitea.
" " "	1	d. a. Zărând.
" 7 Feb. (Marţi)	10	a. m. Pil.
" " "	2	d. a. Vârşand.
" 8 Feb. (Miercuri)	9	a. m. Mişca.
" " "	11	a. m. Vădas.
" " "	3 $\frac{1}{2}$	d. a. Talpoş
" 9 Feb. (Joi)	10	a. m. Sinteia
" " "	2	d. a. Chereuş.

Fişpanul Aradului pe ducă.

Intre cei 19 fişpani cari până acum au trebuit să-şi dea demisia, este şi Urbán Iván, fişpanul Aradului. El a şi fost deja la Budapesta să-şi dea demisia şi va mai sta în capul comitatului numai până se alcătueşte noul guvern. După aceea va pleca în — pensie.

Şi cu el mulţi, începând cu domniul dela comitat şi sfârşit cu notarăşei cari şi-au făcut de cap.

DIN ROMANIA.

Pentru Gorki. Dl Al. Ciurcu luând avizul comit. Sindicatului ziaristilor, a adresat Majestăţii Sale Zarului tuturor Ruşilor următoarea telegramă:

„Sire,

„Orî-ce mare ilustraţie intelectuală aparţine lumii întregi.

„De aceea, în numele presei române şi imputernicit de colegii mei îmi permit a ruga pe Majestatea voastră să cruce viaţa şi libertatea marelui scriitor Maxim Gorki, care e o glorie nu numai pentru naţiunea rusă, dar şi pentru întreaga omenire.

„Acel care are onoarea a vă adresa această respectuoasă rugămintă a avut fericirea de a în- câmpii de război ale Bulgariei şi de a fi fost decorat de către marele Impărat.

Sire,

Toată lumea civilizată pune temel pe sentimentele de nobletă şi pe generositatea Majestăţii Voastre.

Alexandru Ciurcu,

preşedintele Sindicatului Ziaristilor.

CARMEN SYLVA

PE DUNĂRE.

27 APRILIE — 3 MAIU 1904

(Urmare).

Ea m'î spuse odată, căutând să scape florile dintr'un mănunchi şi să le pue în apă: „Ia vezi, mătuşică, cum au început un Edelweiss! Eu aş fi vrut să le spun: Cine n'are milă de floarea Reginei, nesocoteşte chiar pe Regina! Am făcut însă pentru a nu-i supăra!“

De pe vapor vedem că locuitorii din Gruia şi-au dat toate silinţele să ne facă o primire frumoasă. Nu este cu putinţă să trecem înainte şi ne oprim câteva minute, ca să ascultăm o cuvântare curgătoare şi să admirăm pe ţărani din apropiere. De o parte se înalţau Carpaţii încununăţi cu zăpadă, de cealaltă începea să se arate Balcanul învăluit în alb.

Ne oprim şi în Cetatea, fiindcă populaţia ne priveşte cu atâta dor, în cât ne părea că vrea să zică: „Aţi venit în sfârşit odată, vă primim aşa de frumos şi nici să vă vedem măcar o clipă!“ Nu se poate să trecem, şi stăm un moment; merită să ne oprim, căci peste tot ochiul încântat întâlneşte o privelişte splendidă.

O deosebită bucurie a mea sunt ochii copiilor din România. Aşa ochi nu se mai văd nicăeri, trecând dela negrul cel mai închis, prin câprui şi verde până la albastrul gingaş, dar' toldeana enorm de mari, mult mai mari de cât obrăjorii cei plâpânzi, în cari stau prinşi ca nişte stele şi de unde te privesc aşa de umezi încât ţi-se topeşte inima. Admirabili ochi româneşti!

Când eşti deprins cu aceste priviri, nu mai poţi pricepe de ce în toate celelalte ţări oamenii au ochii aşa de mici. Privirile acelea te uimesc, te înduioşează ca tot ce a rezultat dintr'o îndelungată suferinţă a mai multor generaţiuni, statorindu-se într'o anumită expresie. Chiar şi ochii copiilor coprin, în privirea lor nevinovată, întristarea unui neam întreg, şi nu te poţi satura de a ţi adânci privirea tot mai mult în aceste stele, cari se uită lung la tine şi pe cari ai vrea să le întrebî la ce s'or fi gândind acum. Căci ochii ăştia sunt tot atât de înţelepţi ca şi de frumoşi; e destul să intri într'o şcoală ca să auzi din gura copiilor răspunsurile cele mai minunate. Eu am fost într'o zi în şapte şcoli din Turnu-Severin; Brătianu mă însoţea. Peste tot am găsit o îndemănare şi o grabă de a răspunde în cât nu-mi mai puteam stăpâni mirarea; tot aşa de mult m'a uimit şi siguranţa tinerelor institutoare. Una mai ales m'i-a impus grozav. După ce am plecat, Brătianu a răs şi a zis: „În şcoala aceasta nu era nimeni sfios, afară numai de Regina!“ Ei, dar' când părul albeşte, mai încetează şi sfiala până la un grad oare-care. Totuşi am pizmu t din toată inima iscusinţa de vorbă a unor institutoare şi a unor preoţi, cari ne-au salutat.

Aş fi fost în mare încurcătură, dacă ar fi trebuit să dau un răspuns dibaciu. Din fericire nici nu se aştepta vre-un răspuns şi nici nu aveam vreme de a răspunde, ci ne mulţumiam să vorbim cu ţărani despre interesele cele mai arzătoare, despre recoltă şi despre ploaia, care de pe acum îi stricase Regelui câteva nopţi, gonindu-i departe somnul. Căci ar fi groznic să

avem încă un an rău, câtă vreme nu s'au şters cu totul urmele celor doi ani, cari ne aduseră aşa de aproape de primejdia foametei.

Ne apropiem de Calafat, făcând un ocol mare, cotind pe la Vidin, unde toţi ne ies înainte şi prezintă armele; poziţia se desfăşoară în cea mai splendidă lumină a soarelui, aşa în cât ne putem închipui ghiulele cari sburau pe de-asupra Dunărei. Eu nu pot să calc, fără să-mi tresară inima, pe locul unde a plesnit bomba lângă Rege, când soartea sta nealeasă între victorie şi înfrângere. Ne-am suit pe movila, pe care se află acum monumentul. Din nefericire, mulţimea de oameni şi vecinica fotografiare, ne-a stricat dispoziţia, care ar fi fost solemnă, mai ales dacă Regele ar fi istorisit lui Carol încă odată întreaga scenă. Dar' Carol ştia toate pe de-arostul, ear' Regele este un bărbat prea modest ca să vorbească despre faptele sale glorioase înaintea atâtor oameni. Eu mă gândii în tăcere la versurile ce am scris atunci şi cari au poate loc şi aci, deşi mulţi le cunosc, mulţumită frumoasei compoziţii a lui Bungert:

Veghiază Dunărea în larg,
Curgând mareţ cu val tăcut,
Ea strânge ţara 'n braţ vânos,
La piept o strânge călduros
Şi i strajă de temut.

In amurgitu 'nflăcărat
Vidinul par'că doarme-acum,
Şi-i pace peste Calafat.
Un foc trăsneşte 'nfricoşat
Pământul geme, apa-i fum...

Un considerabil număr de alegători s'au strecurat totuși până în curtea lui Nic. Cărmăzan, de unde apoi au fost scoși cu forța de câtră gendarmii, și mânați cu baioneta până în comuna Mihăiești.

Ciurda corteșilor lor provăzuți cu „paspartouri“ înhățau alegătorii români cu forța, și cu gendarmii la spate, și-i duceau pe la birturi — căci toate birturile din Dobra erau a le lui Lazar — acolo apoi era silit să mănec și să beie de silă, căci de nu voia îl și băteau. După ce-l îmbătau pe alegător, îl duceau câte cinci până 'n sala de votare, și la ușa îi spuneau că de va cuteza să voteze cu Vlad, când ese afară, e vai de pielea lui.

Ca să ajungă în sala de votare trebuia să treacă prin o curte, care era îndesată de o tabără de trași-împinși de toată categoria, apoi gendarmii, finanți, notarăși, pădurari, gornici și fel de fel de lighioane.

La ușa prin care intră alegătorul în sala de votare era postat o creatură îmbrăcată în haine de finanți cu rang de respicient, care teroriza în modul cel mai obraznic. Ear în sala de votare era protopretorele Finna, a cărui scop era să înspăimânte pe primari. Această întreagă ceată, începând dela președinte până la cel din urmă sdrăntar, aveau un aspect de calăi ai constituțiunei maghiare.

Toți la olaltă și fiecare în parte terorizau și violau legea fără pic de genare, și cu toate astea, când văzură că tot steagul lui Dr. Vlad va fi biruitor, au început fără motive să excepționeze votanții, și astfel au respins 15 voturi. Cinci comune nici n'au fost admise la votare, sub pretext că au venit prea târziu, mulți alegători n'au fost admiși să voteze pe baza că nu e notarul de față. Notarii adică pe sfârșite se ascuseră prin birturi, numai ca să nu fie de față.

Eată în trăsături generale și în coloare foarte palidă ajutoarele cari de astă-dată au dus la biruință steagul mamelucului Lazar.

Au învins, nu însă în luptă cinstită și dreaptă ci cu ajutorul baionetelor gendarmilor, — a acestor pioneri ai culturii maghiare, — cari ca niște fieră spurcate băteau bieții oameni fără pic de vină, încât e de admirat acest popor că au avut atâta cumpeneală și sânge rece, de nu și-au eșit din fire, ci au suferit maltrătarile acestor fiară sălbatică cari în această țară nu sunt alt ceva de cât cea mai murdară pată pe corpul constituțiunei patriei. Și cu toate aceste bravul popor, talpa țării au fost la culmea chemării sale.

Au învins, dar' pentru ultima oară!
In contra alegerii se va face recurs.

Ghiocel.

Din cercul Uzdinului.

Onorată Redacțiune!

Pentru cercul electoral al Uzdinului (Torontal-Ozora) a candidat de deputat dietal Botka Béla guvernamental și Dr. Manojlović cu program naționalist.

Sirbii s'au grupat foarte frumos pe lângă candidatul naționalist, — din multe comune sirbești numai chinezii, jurații și notarii au votat pentru candidatul oficios — masele poporului însă s'au grupat pe lângă candidatul naționalist. *Nu așa alegătorii români!* Toți Români din V.-St.-Mihai și în parte cei din Petrovoselo au ținut cu candidatul oficios, cu Botka Béla, — ba ce e mai scandalos, alegătorii din V.-Szt.-Mihai au amenințat publice, că dacă nu li-se dă porțiunile de mâncare — *toți vor trece la candidatul naționalist, că ei (sc. alegătorii din St.-Mihai) nu au venit la alegeri ca să flămânzească!* —

Imi vine a crede că li-se va fi dat — de oare-ce *toți Sân-Mihăenții*, 260 — și-au dat voturile pentru Botka Béla.

Mai amintesc și aceea că din comunele românești preoții au lipsit: nu și-au condus pe alegători la locul de alegere, numai preotul Ștefan Popa din Seleuș a condus vre-o 50 de alegători pentru candidatul naționalist, — din celelalte comune românești nici un preot român nu a venit cu alegătorii până la Uzdin ca să-i ocolească să-i păziască ci i-au lăsat pe aceștia în grija notarilor și chinezilor. S'a și văzut apoi, că cum s'au purtat. Imi era mai mare rușinea de Sirbi, că Sirbii erau declarați și rezoluți naționaliști, până ce românii noștri erau în tabăra contrară.

Uzdinenții s'au purtat excepțional de frumos! Din 320 voturi a câpătat Botka numai 89 celelalte 231 toate s'au dat pentru candidatul naționalist. Dacă și din celelalte comune românești se vota mai național, nu ar fi învins Botka Béla cu 68 de voturi majoritate. Alegerea a ținut până Vineri dimineața la 3 ore, fiind o agitație colosală la amândouă partidele. Imi tremură mâna de năcaz, că trebuie să vă scriu cum naționaliștii am perdut lupta numai că nu am avut mai 68 ori 70 de voturi. De țineau românii din St.-Mihai, Seleuș, Alibunar, Petrovoselo și Satul-nou la o *potrivă* cu Românii din Uzdin și cu Sirbii din cele 18 sate sirbești — ce bine ar fi fost.

Fiind pe aici teritoriul fostei granițe militare, — toate școalele sunt *comunale*, ear învățătorii acestor școale *toți* sunt pe partea contrară așa că ei sunt pentru noi Românii perduți. Ne voinde a mă face judecătoriu nimăruia curm serisoarea aceasta rugându-vă a o publica în Tribuna.

Uzdim, (Tor. Ozora), în 29 Ianuarie 1905.

Din cercul Trascăului.

În 26 Ianuarie anul curent, stil nou a fost alegere de deputat în Trascău. La acest cerc apartin comune curat românești cari sunt în depărtare de peste 130 km., ear comunele maghiare sunt depărtare de 20 km. Din cauza depărtării bieții Moși au trebuit să plece de Maș în 24 Ianuarie, cu merinde în traistă și cu rufețele lor, ca să fie pe terminul defipt în Trascău și să-și valideze dreptul lor votând pe candidatul nostru național.

Cei cari și-au vîndut neamul, votând guvernamentalul Boncza, pentru bancnota de 10 fl. a lui Iuda, aveau trăsuri plătite de agenții lui Boncza și la anumite locuri mâncări și birturi gratuite.

Eram pregătiți la greutățile ce ni-s'au făcut, știam că nu vom căpăta de mâncare nici birturi și la nici un birt și de aceea fiecare alegător s'a provăzut de acasă cu cele trebuincioase și deși era un ger teribil, Mercurii noaptea s'a Joit, am călătorit toată noaptea așa că pe dimineața la orele 6 eram în Trascău.

Aici abia am aflat o curte în care am găsit trăsurile, iar alegătorii au fost luați de gendarmie și duși pe o stradă în partea de sud a Trascăului și îngrijiți ca să nu mai ajungă la trăsurile lor spre a-și lua de mâncare.

În chipul acesta bieții alegătorii români au fost ținuiți o zi întreagă în frig și nemăncare. De geaba umblau să capaceze pe cei ce ne părăzau, că poporul român e popor de ordine și nu face scandaluri, pentru ei era nimica orăgarantie și argumente. Gendarmii aveau ordela „protopretorele“, protopretorele dela „comitele“, vice-comitele dela „comitele-supra“ și așa mai departe...

Pentru cercul Trascău erau 3 candidați: Dr. Zosim Chirtop cu program național, Botka Béla guvernamental și Dr. Balogh Gyula kossuthist. Nefind sigur de reușită cel din urmă s'a retras în momentul din urmă în favoarea guvernamentalului Boncza, rămânând a se face alegerea numai între cei doi.

La orele 9 a. m. se începe votarea. Alegătorii români pe lângă toate greutățile ce li s'au făcuseră timpinau intrau unul câte unul în sală și în fruntea ridicată își dau votul lor pentru candidatul național.

Frumos s'au purtat alegătorii din comuna Certege de unde nici unul n'a votat cu guvernamentalul, apoi Românii din Câmpeni, Sacatura, Lupș, Bedeleu, câți-va din Ponorel, mai isteți ca ceilalți s'au purtat frații alegătorii din comuna Bisy pe cari i-a fost ademenit corteșii lui Boncza, voteze cu el.

S'au dus în trăsurile gratuite, au mâncat gratuit și când a fost vorba de vot, apoi...

Obuzuri șueră și trec
Peste talazuri aurii,
Din negre guri de tun țâșnesc
Zburând ca un salut frățesc
Din dealuri în câmpii.

Iar' colo 'n baterie, sus,
Stă Carol Vodă, liniștit.
Flăcăi! priviți spre moarte drept
Căci însuși Domnul înțelept
De moarte-i ne'ngrijit.

Privește zarea, umpanind
De va putea cu-ai săi eroi
Să ia Vidinul cu asalt;
Legând un țarm de celălalt
Chiar Dunărea s'o treac' apoi...

De-odat' un trăsnet. Lângă El
O bombă 'mproască focul ei, —
Și toți înspăimântați de-un gând,
Zăresc pe Vodă, singur stând,
În marea de scântei.

Cu spaimă unii cruce-și fac,
Alții 'n genunchi cad la pământ:
„Viteazul Vodă e rănit,
Viteazul cel neprețuit,
Norocul nostru sfânt!“

Dar' Domnul coiful și l-a scos
Strigând cu glas voios: Urră!
Acesta-î cântec de demult
Și drag mi-e astăzi să-l ascult,
De dânsul dor mi-era!

Ascultă Dunărea cu drag,
Cunoaște dânsa glasul clar —
Și valurile cântă 'nceet
Și mii de zâmbete trimet
Crăescului vlăstar.

(Tradus de M. Sadoveanu).

Regele răpit cu totul de marea momentului, uitase să se scoboare de pe înălțime în bateria adăpostită; și cu chipul său alb, fusese luat drept ținta spre care tunurile din Vidin îndreptară gurile lor de foc, fără să bănuiască cine era cât p'aci să le cadă jertfa.

Nu-mi pot închipui nici odată acea clipă, fără să simt că mi-se strânge inima. Dar' nespuse de mișcător trebuie să fi fost acel moment! Căci salutul Regelui se repercută în urale dela o baterie la alta și muzicile începură dela sine să cânte himnul regal, așa că prologul războiului a fost nespuse de sărbătoresc și frumos în acel amurg înflăcărat.

Regele dete voce micului Carol să comande foc la aceeași baterie și bubuiturile isbueniră în acelaș loc, unde el odinioară rostise cu glas puternic cele trei sunete: „foc!“ cari însemnau războiu, și pentru noi isbândă sau peire!

Adesea-ori le-am spus femeilor cari se jeluiau de frica ce au avut-o, că starea mea era cu mult mai grea, pentru că nu puteam să văd pe soțul meu întorcându-se decât pe sau sub scut; căci pentru noi o înfrângere ar fi însemnat moartea.

Acum steteau pe același loc toți acești tineri, cari nici nu se născuseră încă pe vremea când băntuia p'aci războiul și dânsii nu mai puteau să înțeleagă de ce inimile noastre erau așa

de adânc mișcate. Carol se înflăcărare, obuzii lui ardeau ca para focului, în lumina roșie a asfințitului de soare, ochiul lui măsura distanța între Vidin și Calafat, și el se mira cum au putut vrăjmașii să țințească cu atâta siguranță asupra Regelui. Mult aș fi dat să văd pe Rege singur cu nepotul său care odată va fi merit calce pe urmele sale și care e născut aici, socotit prin urmare ca un bun al poporului.

Dar' așa e viața; lucrurile nu ți-se înșează chiar așa cum le-ai gândit și trebuie să ieși așa cum îți vin. În viața noastră deosebi nu trebuie să uităm niciodată că nu existăm numai pentru noi, ci pentru mii și că împreună noastre personale numai atunci sunt luate seamă, când le împărtășesc și alții. Noi eram însă mereu înconjurați de oameni cari nu puteau de bucurie și copiii recitau poezii patriotice, înflăcărare și Lisavetei îi era cald și ar fi dorit să plece. Ea nu înțelegea aceste bucniri patriotice și Regele nu putea să isbesească lui Carol, dar' totuși amintirea predomină.

Am mai vorbit pe urmă despre toate acestea trecând prin dreptul Vidinului, de unde ne salutau salve de tunuri, răspunzând și de astăzi la ale noastre, dar acum veneau dela prietenii Bulgarilor cei liberi, cari totuși nu prea se bucură că avem un colț de țară și dincolo de Dunăre. Ei uită că nu erau un popor atunci când noi câpătam acel petic de pământ, ca despăgubire pentru Basarabia, pe care am dăruit-o de silă, în trn că Rușii năzuiau cu tot din adînsul în Dunăre.

Ei cred că lor li se cuvine tot, deși n'au tras sabia din teacă; dar lesne uită omul mi

și-a adus aminte de națiunea sa și au votat în Dr. Chirtop.

Trăiască frații Bistreni, că bună școală au la cortășilor lui Boncza.

Păcălitura asta a făcut sânge rău în propretorele din Câmpeni, care a și dat momentan ordin primarului, că la caz dacă îi va duce îndărăpt tot în acele trăsuri, *il va suspenda*.

Numai cât era vorba că trăsurile erau proprietatea alegătorilor și nici decum a protoretorului, ear ei au adus în trăsuri, pe cine a oit și tot pe alegătorii duși.

De celelalte comune nu cu drag îmi vine să amintesc, căci din Vidra de sus numai singurul învățătorul *Ioan Luca* a votat cu noi, din Albac-Arada capelanul *Nicolae Nicola* și un singur alegător. Satele, respective alegătorii din comunele Scărișoara, Lăpuș, Albac, Vidra de sus și medie, Sașavinta, Lunca și Vidolu ne-a făcut de nu am reușit, căci dacă și acestea luau parte la alegere și cei ce au votat nu și-ar fi gândit sufletul, votând cu candidatul guvernului — isbânda era a noastră. Eată motivul principal de candidatul nostru a rămas în minoritate cu 91 voturi față de guvernamentalul Boncza care a învins cu 277 voturi.

Deși am căzut, în'avem să fim supărați, am luptat luptă cinstită, ne-am făcut datorința de Români și-am dat dovezi, că ori câte greu-ții și sărădelegi aruncă pe noi, numai morții ne vom da limba și națiunea română.

Nemernicii.

Asta cred a fi titula cea mai potrivită pentru aceia cari și-au vândut neamul, limba și națiunea pentru un blid de linte și pe cari tot românul îi va desconsidera și se va feri de ei ca de niște leproși. Aceștia sunt cari au abandonat concluzele conferinței naționale votând cu candidatul guvernului Boncza Miklos.

Ca să-i cunoască lumea cine sunt — deși nu ar merita să perdem timpul cu ei — eată i:

Învățătorul gr. or. Romul Todea din Albac, învățătorul pensionat Ilie Furdul din Scărișoara, învățătorul Nicolau Giurgiu din Sașa, învățătorul Vasile Miclea din Luncă, învățătorul Rega György din Vidra medie, apoi preoții: Macaveiu Bărsan din Sașa, Eugen Muntean din Luncă, Maxim Purza din Ceagz și feciorii popii din Vidra de sus Gombos Nikodim.

Bine înțeles că păcătoșii și nerușinații aceștia nu numai că au făcut păcatul neiertat de a vota contra neamului lor, dar au mai dus din comunele lor și alegători ca să spriginească pe acela care a strigat în parlamentul țării că *nu există națe românească*.

Bătaia lui Dumnezeu cadă asupra voastră nerușinaților!

Ar mai fi încă unii dintre preoți și învă-

țători cari n'au luat parte la alegere și cari preste tot n'au trimis nici un alegător din comune; pe scurt, n'au făcut nimic. M'am decis ca pe aceștia să nu-i amintesc sperînd că în viitor își vor repara greșala.

Riposter.

Din cercul Murăș-Ludoș.

Văzând că în foaia D-voastră ați deschis o rubrică cu titlul „Răboj” în care dați privilegiu tuturor Românilor iubitori de limbă și neam a cunoaște fiit lor, cari în pieptul lor numai simțeminte de Români nu poartă — cari caută oase de ros prin sarfuriile străinilor chiar și cu primejdia, de a periclita scumpa noastră limbă, școala și în urmă și biserica noastră, — nu pot trece cu vederea tăcând nici cele ce s'au întâmplat în cercul nostru, Murăș-Ludoș (comitatul Turda-Arieș) — și vă rog să puneți și pe vre'o câți-va oameni de omenie de pe aici la „Răboj” — ca toți să le binecuvinteze memoria, când vor muri.

Cercul electoral al Murăș-Ludoșului după o muncă mai bărbătească — putea scoate la sigură isbândă steagul național român. Zic muncă mai bărbătească, căci aici nici când n'a fost candidat național Român, deși aparțin aici vre-o 14—16 comune curat românești.

Vestea decretării activității parlamentare și pentru Români, ne-a atins foarte îmbucurător, dar nu era Român, care să nu fi dorit a vedea și auzi pe Dr. Valer Moldovan, advocat, despre care era vorba, că va candida cu program național în acest cerc. Zilele trec, timpul alegerilor se apropiau, și noi rămâneam numai cu dorința de a vedea și auzi pe candidatul nostru. Ce a fost cauza, cine l-a îndemnat să nu candideze — nu știu, dar se dă cu socoata, că unii, cari luând parte la conferința din Sibiu au fost în tabăra pasiviștilor, și cari convenind cu dl Dr. Moldovan l-au făcut să nu pășească ca candidat. Rău destul, din inimă ne pare rău de aceasta, căci dacă chiar nu ar fi reușit, — ce cu greu cred a se fi întâmplat — cel puțin nu se făceau scandalele, ce mai jos le voui scrie.

Și cercul nostru electoral e constituit având clubul național de președinte pe Vasiliu Suci, harnicul preot din Căpușul de câmpie, care a fost un an și la teologia din Viena, deci vă puteți închipui, că e om cult. Și acesta chemarea sa de președinte și-au implinit-o cum numai nu se poate mai conștientos. În vederea lucrărilor mari, cari pretutindenți curgeau, d-sa însă a tăcut frumos acasă, își netezea scumpa lui soție — îi spunea că cum a pactat el cu Sándor János, secretariu ministerial, — ș'apoi chestia Românilor, doar ce — dela stat primește el ajutorul — de unde cât de bine acopere speșele avute cu cauza lor de divorț. Sándor

János e om bun, căci îi da bani. În loc de a conchema clubul la o consfătuire, a alergat în ruptul capului la vorbirea program a lui Gróf Betlehen Balázs — ba a și toastat pe acolo, ca toți să-l cunoască.

Apoi de! credeam că rămânem cu atâta! Ieri, în ziua de alegere iată-l demnul președinte aleargă la urnă. Asta tot e prea mult. Ca cine-va să-și uite într'atâta de sine, să-și uite că e Român și pe lângă aceasta și preot, ba apoi să-și uite că e chiar și președintele clubului național din cerc, — și orbit de unele promisiuni, că va primi vr'un ajutor dela stat prin influința Domnilor dela Guvern — asta e prea mult! Să meargă chiar și la urnă, să-și dea votul pentru o tocană! Pentru-ce nu abzice de postul de președinte, căci nici servitorul clubului nu e vrednic să fie!

Ș'apoi las' că n'au lipsit de-acolo dela alegeri nici alți flămânzi. Se lansa vorba, că vor merge preoții gr.-orientali — dar las' c'a fost plin M.-Ludoșul de reverenți gr.-catolice! Acolo era Nic. Cucuiu, Teofil Popp, George Dănilă, Vas. Anghel, Ioan Bozdog, Vas. Suci, Basil Vlasi, Stefan Nemeș, Tatar, N. Popp, apoi P. Seulean și E. Șerban, apoi acolo vedeai și pe Manius Elekes, cel care a fost și la conferința din Sibiu, unde a auzit cu urechile lui proprii, că s'a decretat activitatea, și așa cred că toți așa înțelegeau acest lucru, — că acum mergem și dăm mâna cu guvernul, pentru-ca pe anul viitor să capete ajutor mai mare dela stat. Rușine să vă fie că purtați nume de părinți sufletești și luminători ai poporului, dar mințile voastre sunt întunecate ca adâncul iadului. Văf de exemplul, ce-l dați și altora, când pentru o tocană nefriptă vă vindeți limba și școala. Frumos și impunător era a vedea pe Frația Sa Tatar, cum răzima păreții, căutând pe unde să meargă să dea vot și kossuthiștilor, dacă-i dă banii! Bravo voaui!

Judece-vă acum și lumea, cunoască-vă toată suflarea românească și scuipe-vă ca pe niște lăpădați ai neamului!

Dat-ar fi fost Dumnezeu un trăsnet ca să vă nimicească pe toți în aceea zi, căci paguba astorfel de oameni nu se cunoștea.

Ear ție președinte al clubului național piarăți numele pe vecie, ear la mormânt să-ți pună cunună de spină, pentru meritele tale naționale.

Vă rog să publicați acestea, ca să-i știe și să-i cunoască toată suflarea românească pe acești vrednici preoți ai câmpiei, ear dacă nu-mi credeți mie, adresați-vă altui om de încredere, care dacă nu mai multe, dar mai puțin nu vă v'a spune despre starea noastră politică de pe aici din cercul M. Ludoșului.

Ludoșanul.

ncepe a se simți și ajunge la conștiința puterii sale născânde.

Bulgarii se revelează ca un popor voinic, înar și vrednic de viață, care luptă din răputeri pentru dezvoltarea sa și posedă unele însușiri, cari lipsește Românilor. Sunt strângători, prevăzători, închiși și foarte sânguincioși; nu au însă priceperea așa de vioaie și nici nu sunt așa de generoși și mână largă ca Românii, cari dau tot, fără șovăire. Românii vor să fie purtați de aripi ca vulturii; Bulgarii lucrează pământul lor, la nevoie chiar al altora, cu răbdare și liniște, și n'au măruntă să sboare. Românul preferă munca intelectuală, și pericolul ce-l amenință este funcionarismul moștenit dela Romani. Bulgarul se mulțumește cu cât câștigă, fie cât de puțin.

(Va urma).

„Dar de Crăciun”.

— Versuri. —

Aceasta e o broșurică drăgălașă constătoare din mai multe poezioare.

Autorul ei este harnicul și zelosul dascăl românesc: Iosif Stanca din Roșia (comitatul Arad).

Pe cum prin scrierile respective articoliilor săi publicați până aci în diferitele ziare a arătat, că este un bun și dexter prozator: nu mai puțin în cazul de față, prin „Darul său de Crăciun” și închinat tinerimei școlare a dat dovadă, că și vana poetică nu-i lipsește, ba! aceasta în manifestarea-i de până aci a produs bucăți multumitoare de poezie populară...

Dar nu vom face mari apoteoze... d-lui Stanca, ca eventual să nu ni-se reproșeze parțialitate și anticiparea de stratageme...

Primul vers e primăvara!

În aceasta poezioară ca și în celelalte: Luna Maiu, Vara, Toamna tîrziu și Toamna în limbăgiu culant și frumos deșteaptă în noi cugețări și idei pregnante, simțeminte gingașe despre fazele de succedare ale menționateior anotimpuri, — ear șirele strofelor ultime ale acestor poezioare ridică pe copil cu sufletul său cătră atotputernicia și bunătatea lui Dumnezeu; aci face pe elev să conchidă, că natura cea maiestoașă își are de creator pe o ființă supremă: pe Tatăl cel din cer!

Tot cam acestea putem spune și despre următoarele poezioare! ca În pădure, Furtuna etc.

Mierla șueră 'n tufiș,
Cucul cântă într'un fag
Filomelele suspină
Și răsună atât de drag;
În aceasta armonie
Fiecare'n glasul său:
Cât e vara, nu înceată!
De a mări pe Dumnezeu!

Aceasta e una din strofele celea mai drăgălașe!...

Special, în versul ce vine mai la urmă „Iarna” ni-se înfățișază în mod plastic, nu atât anotimpul ca atare, și modul de serbare și primire al creștinilor... la sărbătoarea: Nașterii Domnului.

Aci vedem copiii colindători... pe cei cu Vifleemul etc. ...

Îmi țin de datorință a mai face mențiune despre ultima poezioară: Lacrimi ferbinți. (Pentru frații din Basarabia).

Prin aceasta poezioară dl Stanca, poate fără să cugete: a contribuit la înmulțirea filo-japonezilor, căci copiii prinzând știrea despre țara „Basarabia” și „cnuta” Muscalului: numai decât toți au trecut... pe partea Japonezilor... Mari sunt poftirile și doririle de bine în sufletele „micuților” pentru Japonezi și earăși crâncene urările de noroc (? ? !)... pe sama Muscalilor așa că dacă Dumnezeul Muscalilor nu va purta mai bună grijă de ei: ar peri mai iute ca Românii din Basarabia de „cnuta” urgisită!

Disprețul pe față al copiilor contra Muscalilor asupritori și apoi gelosia de neam reese din șirele:

„Dumnezeu grije le poarte!
Cum în pace și 'n război;
Înainte li-e scris: moarte
Îndărăt aceeaș soarte:
Cnuta este înapoi!”

În conștință: dl Stanca prin munca sa nu-și îndeplinește decât decât datorința față de neam și pentru aceasta cinste i-se cuvine!

Broșurica dlui Stanca deci merită să ocupe loc în traista școlarului!

(Socodor).

Bujecanul.

1) Românii din Basarabia, cari la ueazul Țarului pleacă contra Japonezilor!...

D'ALE ALEGERILOR.

Din cercul Boroşineului.

În 8/21 Ianuarie a. c. aflând Bârseni că candidatul nostru național Dr. Ioan Suciu se va prezenta în comuna Bârșa, spre a-și desfășura programul, preoții Ioan Popovici și Nicolau Costea alături de învățătorimea s'a purtat foarte brav. Deja în comuna Aldeșei ne-a întimpinat Bârseni cu un șir lung de trăsuri și 60 de călăreți voinici împănati și îmbrăcați frumos. În comună era adunat tot poporul: bătrâni, tineri, neveste și copile frumoase, atâta popor numai în Boroş-Ineu am mai văzut adunați. "Ți-era drag când vedeai pe cei mici de stat aruncați în pomii ca Zachei ca să vadă și să audă cuvintele blânde și înțelepte ale candidatului Dr. Suciu pe carele în strigăte „să trăiască“ l-au petrecut până la locuința preotului Ioan Popovici unde ospitala doamnă preoteasa Elena Popovici ne-a așteptat cu un prânz bogat. Până-ce am stat la masă poporul nu s'a depărtat de lângă locuința și curtea preotului, corul bărbătesc sub conducerea bravului econom Ioan Birău ne-a cântat cântece foarte frumoase încât ne era jale a ne despărți de bravii Bârseni. Laudă vouă bravilor preoți și învățători; fericedevoi bravi Bârseni că aveți așa falnicii conducători; ascultați-i ca și Dumnezeu să vă asculte.

Plecat-am apoi însoțiți de călăreții din Bârșa spre Cued, unde afară din comună ne-a întimpinat bravul preot Terențiu Micluția, inv. Ioan Borlea încunjuțat de întreaga comună. Îți venea a plânge când vedeai poporul și mai ales bătrânii încunjuțând trăsura candidatului, cum țineau de trăsura peste vâi și dealuri ca să nu se re- stoarne. Înainte numai bravă preoțime, că cu noi este Dumnezeu. *Un oaspe.*

În 11/24 Ianuarie deja se știe că alegătorii din Bârșa sunt grupați pe lângă conducătorii lor sufletești — deși năimiții încercatu-s-au cu prețul lui Iuda a se viri între ei — dar Bârseni nu cunosc glasul năimiților ci a păstorilor și așa le-a răspuns năimiților cu cuvintele falnicului candidat: „Dute dela mine Satano“ în urma cărora năimiții au deținut și dus în cap de earnă pe învățătorul Terențiu Popa, cu geandarmii până la Boroş-Ineu, căutat-au pe preotul Ioan Popovici ca așisderea să-l dețină — dar din fericire nu l-au găsit căci nu era în comună, era în comunele din vecinătate ca și acolo să facă însuflețire cum Dumnezeu știe pentru orî-ce cauză sfântă și bine plăcută lui Dumnezeu și oamenilor.

După ce s'a rentors acasă, aflând că geandarmii l-au căutat la locuința prin comună — neînfricatul preot a mers la telefon unde a cercat pretura de pricina deținerii lui și a învățătorului firește că răspunsul i-s'a denegat. Aceste toate s'au petrecut până la 6 ore. Seara la 8 ore ne pomenim cu 40 soldați, un oficer și pretorele Vuculescu. Peste noapte a fost liniște. În 12/25 la porunca preotului dus-au între baionete pe preotul Ioan Popovici la casa comunală, unde după ce a fost ascultat la protocol, a trebuit să-l elibereze. În urma eliberării preotului, un număr mare, aproape tot tineretul, au fost torturați la casa comunală, ispitindu-i despre fel și fel de bazonii. Până când aceste ispite s'au petrecut la casa comunală, preoții umblau pe la alegători sfătuindu-i ca se lase pe ispititori să ispitească, dar cei chemați, la drum, plecați. Zis și făcut: pe când năimiții voiau să adune pe alegători, deja preoții cu toți alegătorii cu judele com. în frunte erau așezați în cvartire în Boroşineu. — Eată ora de spânzurare alui Iuda. Dă-mi-te acum la năcaz că sunt păcăliți, au rămas cu babele în sat, care babe brave 40 la număr, ziua alegerii au petrecut-o cu post și rugăciune, pentru izbândă bravului lor fiu nepot și strănepot Dr. Ioan Suciu, până sara la 8 ore când s'au rentors alegătorii cu vesteja isbândeii nici măcar apă nu au beut aceste de Dumnezeu fericite babe. — Dumnezeu sfântul le răsplătească și le întărească pentru ceasta faptă nobilă. Bucurie generală. Nu auzi cât e ziua de decăt: vivat „să trăiască“ Dr. Ioan Suciu, par'că și acum tot la alegere sunt.

Revoluția în Polonia-rusească.

În St. Petersburg după cum se vede s'a restabilit pacea — deși pe sub ascuns se mai continuă organizările revoluționare — pe când în Polonia-rusă a izbucnit cu toată furia răscoala sângeroasă. Lucrătorii înarmați folosindu-se de bombe cu dinamită, au cauzat mari pierderi puterii înarmate. Soldații cu furie vandalică au năvălit asupra lucrătorilor, ear aceștia cuprinși de dorul răsbunării, se apăra și atacă fără 'ndurare. Aci dăm o declarație a marelui duce Vladimir. Reese din această declarație că țarismul e aplecat să dea ascultare cererilor îndreptățite ale poporului.

Declarația marelui duce Vladimir.

St. Petersburg. 31 Ianuarie

— În nici un oraș al lumii nu se tolerează revoluție de stradă. Străinătatea — pe nedrept — mă 'nvinovățește pe mine pentru evenimentele de Duminecă petrecute în St. Petersburg. Eu sunt comandantul garnizoanei din St. Petersburg. Soldații nu primiseră ordinul să dea foc, trupele s'au servit de arme numai când poliția n'a putut face nimic. Miliția și-a făcut datoria și și o va face și de aici înainte dacă va fi irebuintă.

E mincinoasă acuză, că poporul n-ar fi fost făcut atent dela 'nceput să se 'mprăștie în pace. Trupele după regulamentul de trei ori i-a provocat pe revoltanți la ordine, numai după aceea au recurs la arme.

Țarul e hotărât să nu dea constituție țerei. Pe țarul l'a întristat curgerea de sânge, dar a recunoscut, că a fost trebuința să se aplice cele mai stricte regulamente. Maiestatea Sa voește să dea reforme poporului, dar din propria-i bunăvoință.

Marele duce a vorbit cu amărăciune despre agitatorii poporului, cari i-a dus în rătăcire și au făcut abus de numele țarului.

Ziaristul care trimite informația de sus întrebă pe marele duce:

— Știe alteța voastră, că l'au prins pe popa Gapon? Ce se va 'ntâmpla cu el?

— Mi se pare că s'a refugiat în străinătate răspunse marele duce Vladimir.

Când ziaristul întrebă: e adevărat că unele trupe au denegat supunerea, marele duce Vladimir dădu cu pumnul în masă și exclamă:

— E minciună!

Apoi veni în vorbă că și trupele dela Revel au avut ordinul să dea foc asupra greviștilor, ceea-ce a aprobat și marele duce.

— E o poveste de răs — zise marele duce Vladimir — că țarul s'ar fi refugiat din Țarscoe Selo; țarul nici nu s'a mișcat de acolo și de present e tot acolo.

La sfârșitul întrevorbirii ziaristul a adus vorba că viața ducelui e în mare primejdie, deoarece-ce greviștii i-au jurat răsbunare. Ducele făcu un semn disprețuitor cu mâna și zise numai atât:

— Eu sunt foarte precaut!

Berlin, 31 Ianuarie.

Se vestește din Lotz că greva se 'ntinde și aici mereu; dintre 150 mii de lucrători, 110 fac grevă.

Lupta sângeroasă din Varșovia.

Se vestește din Varșovia. A erupt lupta generală. În zilele din urmă s'au petrecut evenimente ca cele din St.-Peterburg în 22 Ian. În suburbiul lucrătorilor, s'a petrecut o luptă sângeroasă între mii de muncitori și miliție. Lucrătorii erau provăzuți cu revolvere de sistemul cel mai nou și cu bombe explozive. Când au văzut că miliția aruncat asupra lucrătorilor liniștiți, a căcat-o. Prima jertfă a fost oficerul, care cădea în fruntea trupei de cazaci; o 'mpuștură de revolver l'a doborât. La asta marele duce a dat salve, dar mulțimea a rămas pe loc deoarece-ce știa că miliția avea ordin, că mulțimea să-și dea cu cartușe fără să se împușce. După câte-va minute au împușcat mii de din grupe și acum miliția a dat salve cu cartușe cu gloanțe, 20 de lucrători au căzut, dar și dintre soldați au căzut tot atâta.

Războiul ruso-japonez.

Raportul lui Oyama.

Daily Telegraph anunță din Tokio cu 31 Ianuarie: Mișcarea de 'nconjurare a Kuropatkin. Poziția principală face impo- sibil să se retragă cu toată armata din la Mukden, ba și mai departe. Rezultatul favorabil al înaintării Japonezilor e că, Kuropatkin a fost silit să părăsească toate curțile sale întărite din jurul Kejkonto la depărtare de 9 mile. În pământul înghețat nu se pot face întărituri noi și nici as- zătoare. *Perdere Rusia din lupta din 25—29 Ianuarie a fost 36.000—40.000 oameni. Perderea Japonezilor 7000 capete.* Prințul Carol Antoniu Hohenzollern în 29 Ianuarie s'a reîntors din Port-Artur la Liao-

NOUȚĂȚI.

ARAD, 3 Februarie n.

— Alegerea dela Chișineu, care era până Sâmbătă la 11 Februarie, după o hotărâre nouă a celor dela comitat, s'a pus pe Vinec 3 Februarie.

Se scrie că asta de dragul Jidovilor, Sâmbătă nu ar fi venit poate la vot toți, de ca- e ei prăznuesc atunci... Ear fără votul lor, e- vărât, Csukay ar rămâne numai cu foarte pu- voturi.

Cât privește prezidenția, deoarece-ce dr. litz este bolnav, alegerea va fi condusă de Keresztes Gyula, proto-fiscalul comitatului.

— Deputații jidovi în Dieta ungară sunt 19. Cei mai mulți sunt kossuthiști.

Din părțile aradane este dr. Nagy Să- ales la Nădlac, Dr. Nemes Zsiga, ales la și spre rușinea noastră: la Abrud tot jido- ales, anume Rosenberg Gyula, un milionar turi mai multe în Abrud au de altfel Ungur Jidovi.

— Fuga unei princese. Din Bruxelles, pitala Belgiei, se telegrafiază că prințesa Clu- tina, una din ficele regelui Leopold, a fugit oraș, și anume din pricină că vrea să se că- cu prințul Victor, pretendent la tronul Fran- Intre prințesa și prinț deja de mai multă t- s'au făcut legături de dragoste, regele însă e- el însuși este un stricat, n'a voit să lase pe- sa să se mărite după prințul Victor. Prin- vrut atunci să se călugărească, dar tatăl e- la asta nu s'a învoit.

Dr. VICTOR D. GRAUR

medic universal, profesor calificat de școale medii p. studiul higienei.

Institut de dantură medicală și pentru tehnica de dinți.

ARAD, Piața Andrassy Nr. 22, etagiul I., vis-à-vis de casa comitatului.

Tractament special al durerilor de dinți și a boalelor de falci- tură totală și particulară conform diferitelor proceduri. Plombări- ment, cu sticlă, email, porcelan, amalgam de aur, și aur chimic. Operațiuni diferite la așezarea coroanei de dinți. Coroane de po- și aur conform indicațiunilor specialiștilor savanți. Dantură fixată și bilă, după sistem american. Tot felul de execuții de cauciuc. D- dantură întregă fără cerul gurii. Scoateri de dinți fără nici o dur-

Fiind că prințesa e însă de 30 ani (prințul de 43!), are drept să facă ce vrea. S'a dus deci acum la castelul ei din St. Rafael, în Franția, unde se va cununa cu prințul, mai ales că toate neamurile ei se invoiesc, afară de tatăl ei.

— **Omor înflorător în Arad.** Se știe că Marți a fost găsit omorât, în cancelaria sa din Arad, piața Boroș-Bèni, mijlocitorul de bani Petru Clonda. Capul îi era crepat cu două lovituri de secure.

Mercuri i s'a făcut autopsia. Numai capul i s'a cercetat, că lovituri numai la cap avea.

Poliția nici până azi n'a dat încă de urmele ucigașilor.

Se vorbesc multe de toate: că avea mulți dușmani, de oare-ce înșela oamenii; trăia rău și cu nevasta, fiindcă era bețiv și juca în cărți.

Cercetări se urmează cu multă stăruință de căpitanul poliției Green.

— **Intâmpinare.** La comunicatul „D'ale alegerilor“ din N-rul 11 a foaiei „Tribuna“, corespondentului nesubscris care se leagă de persoana subscrisului și zice, că: „dintre advocați amintim pe dl Bozgan, care la banchet și-a lăpădat cunoscuta sa mantauă și și a luat pe cea kossuthistă pentru a se putea încălzi de acum înainte la soarele liberalizmului“ ce cu alte cuvinte atâta înseamnă: că pentru a putea ajunge eu la blidul cu plăcinte de aceea am mers la banchet — îi răspund scurt și la înțeles: că dl corespondent anonim n'are să mă pizmuiască că voi ajunge la blidul cu plăcinte; căci ungușii țărăș eu ori liberal ori kossuthist, mă cunosc mai bine, decât cei mai mulți dintre frații mei români. Cel mai trist lucru. Dar îi așa. Pe când chiar și vițelul cunoaște poarta...

Ear pentru-ca să-i și dovedesc cea ce zic, că eu toate plăcintele ce le voi căpăta dela ungușii, sunt gata frățește a le împărți eu el. Una mie. Una lui. Și acuma rog pe corespondent să se declare: că oare primește făgădușul? Terminul de cugetare trei zile... Caransebeș, 1 Febr. Florea Bozgan advocat.

— „**Cartea de aur**“ de dl Teodor V. Pacățianu, a apărut de curând de sub tipar, volumul I. reimpărit, cu eliminarea părților cari au fost incriminate, lăsându-se în tipar urme de locurile unde s'a păcătuit contra statului“.

De asemenea a apărut și volumul II, al acestei prețioase publicațiuni, care e indispensabilă ori-cărui român doritor de a cunoaște desoltarea vieții neamului nostru din țara aceasta.

Preful celor două volume mari, e 20 cor.

— **Invitare.** Invățătorii școlii gr.-or.-orm. din Zirnești, invită la Producțiunea Poporală, ce o va aranja Duminecă, în 23 Ianuarie v. (5 Febr. n. 1905, în sala cea mare a Hotelului din Zirnești. Venitul curat este destinat spre scop filantropic. Inceputul la 7 $\frac{1}{2}$ ore seara. Suprasolul se vor primi cu mulțămă și se vor cuita pe cale ziaristică. Bilete se pot cumpăra în prăvălia d-lui I. Comșa și seara la casă, începând dela 6 ore.

— **Ce face rachiul.** Un om cu numele Vasile Neamțu din Ilteu în etate de vre-o 60-65, ani avea un fecior de 39 ani, anume Gheorghe, mândoi bețiv, Gheorghe fiind căsătorit a avut un copil care azi are 15 ani. Acești doi părinți s'au luat la gâlceavă, așa că ei n'au mai putut dea la un loc ci unul la un birt și celalalt la altul, și când s'au întâlnit acasă, s'au luat la bătaie, cu lemn, cu furcoiu, cu ferul cel lung dela plug, cu săcurea, cuțitul, care cu ce a prins în mână, dar se înțelege că tot bătrânul a fost cel bătut. Așa a făcut și acum în ajunul Bobotezii, adică în 5 Ianuarie, Bătrânul tată, după obiceiul lui, s' a dus la birt, Gheorghe s'a dus de a adus o sanie de lemne la oareși-care om din sat, și gustând și el din vrășmașul de rachi s'a amețit; a venit și tată-său dela birt, și au început să se bată după obiceiul lor: s'au trântit la pământ, și fiind acolo un vecin cu numele Vasile Ardelean, care se trudea să facă pace între cei doi vrășmași, au auzit numai decât o pocnătură, — adică copilul, lui Gheorge s'a folosit de un topor cam măricel și l'a înfipt în capul tatălui său

cu așa putere, că acesta la moment și-a pierdut graiul, și nu și-a mai putut mișca de loc nici măcar o mână ori un picior, văzând copilul că așa afund a intrat toporul în capul tatăne-său, l'a lăsat și a fugit, dar peste puțină vreme a venit eară ca să vadă ce va mat fi. Se zice că pe când tatăl său se lupta cu moartea, ucigașul copil tragea cu mare poftă dintr'o țigară și zimbea. După aceea a venit e comisiune de a cerceta lucrul ear pe ucigașul copil l'au dat în mâna jendarmilor să-l ducă la judecată

— **Necrolog.** Primim următoarele: Subscriși cu inima frântă de durere (aducem la cunoștință încetarea din viață a mult iubitelui nostru tată Simeon Cornea, senior preot gr.-or.-rom. în etate de 71 de ani și într'al 51-lea an al preoției; împărțit fiind cu sfințele Taine și-a dat nobilul său suflet în mâinile Creatorului în 18/31 Ianuarie 1905 la 2 ore d. m. Rămășițele pământestii ale scumpului defunct se vor așeza spre vecinică odihnă în 22 Ianuarie (2 Februarie) 1905. la 10 ore a. m., în cimitirul gr.-or.-rom., din Repsig. Repsig, la 18/31 Ianuarie 1905. Fie-i țărina ușoară și memoria binecuvântată! Ana Cornea preoteasă în Seleuș; Ioan Cornea inginer în Bacău (România); v. d. Flena Cornea conducătoare la internatul din Arad; Mărioara Cornea, Simeon Cornea preot în Bățania fil și fice; Parteniu Zaslo paroh în Seleuș; Petronela Mișci Victor Popovici preot în Ciaba, Ecaterina Iancu Dimitrie Popovici preot în Cermeiu jineri și nurori.

— **Soartea lui Maxim Gorki.** Pentru ca să-l scape pe Maxim Gorki, marele scriitor rus, de mâinile călăului și-au ridicat glasul de protest, toți scriitorii din Europa și America. Din Berlin, Londra, Viena și Paris vin următoarele știri despre această mișcare:

În Londra mulți scriitori distinși au protestat contra arestării și a pericolului de moarte ce-l așteaptă pe Gorki fiindcă a voit să ia cuvântul pentru apărarea drepturilor poporului rus.

În New-York și în întreaga Americă în numărare adunări, au adus hotărârea să se protesteze contra deținerii lui Gorki și să se ia în apărare nisuițele de libertate ale poporului rus. Societățile mari ale lucrătorilor din America și-au exprimat dragostea față de lucrătorii ruși și au declarat că vor protege mișcarea lor, și i-a provocat pe toți cari iubesc libertatea, să ia în apărare pe Ruși, cari luptă pentru libertate. Face apel mai ales la presă ca să unească întreaga lume civisată contra terorismului domniei rusești și să împedecă executarea celui mai mare cetățean rus, a lui Maxim Gorki.

Socialiștii din Paris au ținut alaltăeri o adunare, în care au protestat contra despotismului Rusiei.

Scriitorii germani au dat următorul apel:

Pe Maxim Gorki, pe autorul „Conacului de noapte“, pe iubitorul și cunosătorul sufletului poporului, cel dintâi și cel mai sărbătorit scriitor al Rusiei, cu ocazia celor din urmă evenimente, inteligența rusă împreună cu reprezentanții ei, l'au deținut. Viitorul, ba chiar viața lui e amenințată de primejdie. Viața sufletelor nu cunoaște hotare, și soartea lui Gorki nu poate fi indiferență față de aceia, cari poartă la inimă cele mai nobile bunuri ale omenimei. Tot omul cult are drept și pretenții la viața și la creațiunea viitoare a lui. Fiecare om cult are dreptul să le strige celor dela putere din St.-Petersburg: „Acest om e al vostru, acest om e al marelui chemări și e peste putință să cadă jertfă volnicilor politice. Apelăm la toți cari simt cu noi, să se alătore la protestul nostru“.

Noaptea târziu a sosit o telegramă din St. Petersburg care spune:

St. Petersburg, 1 Febr.

Gorki și scriitorii liberi nu peste mult vor fi eliberați. Vor fi eliberați și conducătorii lucrătorilor, dintre cari cei mai mulți au căpătat câte 200 lovituri de bătă.

— **Convocare** la adunarea generală a „Reuniunii de lectură română“ din Timișoara care se va ținea în 5 Februarie st. n. d. a. la 4 oare

în localul reuniunii Fabric, în sala dela Café „3 Rose“.

Obiectele: 1. Raportul despre starea reuniunii din anul trecut 1904. — 2. Raportul casariului. — 3. Censuarea socoților. — 4. Raportul bibliotecariului. — 5. Stabilirea bugetului și a taxei membrilor ordinari. — 6. Darea absolutoriului. — 7. Alegerea secretariului.

Timișoara, în 20. Ianuarie 1905.

Iosif Mateiu, secretar. Georgiu Ardelean, president.

— **Atentatul din Petersburg.** Ancheta făcută de comisiunea specială asupra incidentului din ziua Bobotezei a constatat că prima baterie a brigadei de artilerie de gardă a făcut exerciții cu 6 tunuri cu aruncături de proiectile.

Exercițiile sfârșindu-se, caporalii plutonului trebuiau să curețe piesele, să le ungă și să le pună la loc. Aceasta s'a făcut în al doilea și al treilea pluton; în primul pluton caporalul interimar a omis să curețe piesele și a pus tocurile. La 19 Ianuarie comandantul plutoanelor și apoi comandantul bateriei a sosit lângă baterie când era gata de a se pune în marș.

Mai multe piese, cu deosebire din primul și al doilea pluton, s'au dus să dea salutul, acoperite fiind de tocurile lor cari n'au fost scoase decât după ce tunurile au sosit pe pozițiunea ce li-se hotărise.

Piesele au fost încărcate fără să fie curățate. Comisiunea găsită că s'ar fi putut uita într'unul din aceste tunuri, dela 17 Ianuarie o mitralie, căci, în urma exercițiilor de tir tunul a stat în remizele artileriei. Ancheta făcută de comisiune a constatat, în adevăr, că din cinci mitralii puse în tunuri în timpul exercițiilor, numai patru a căzut iar una a rămas în tun până când acesta a fost pus în pozițiunea ce i-se hotărise, cu atât mult cu cât tocurile tunurilor au fost scoase aci în prezența comandanților. Dacă toate tunurile ar fi fost curățate, după cum cere regulamentul de tragere, mitralia ar fi fost descoperită. Mitralia găsită pe zăpadă dovedea că ea conținea proiectile de instrucție și că ea a fost lansată de primul tun al primei baterii a Majestății Sale.

Comisiunea luând în considerație depozițiunile soldaților dela tunul al doilea, că primul tun, după tragerea loviturii a avut un recul de doi pași, a conchis că descărcarea celui de al doilea tun poate lămuri toate împrejurările și determina culpabilitatea persoanelor participante și de aceea o nouă instrucție a fost hotărâtă. După cum reese din acest comunicat, care e oficial, atentatul din ziua de Bobotează, îndreptat contra Țarului se reduce la un simplu accident. De altfel a fost cam naiv a ze crede că s'a comis un atentat contra Țarului „cu tunul“. Lucrul era prea curios pentru cei ce cugetă.

POSTA REDACȚIEI.

N. Lăzărescu, Avram Avramuș, Traian Droanca, Iova Amar, Mihael Grecu și altor șirieni: Redactorul nostru Russu Șirianu va fi în Socodor Duminecă. Veniți acolo și vi se va arăta planul de luptă.

Teodor Popovici, Șeitin. E de laudă simțirea ce se vede din versuri. Acum, după alegeri, nu mai are însă înțeles să se publice.

Nicolae Ardelean, econom, Giula. Iți mulțumim pentru cuvintele călduroase. Din foaie vei vedea când vine la Vârșand dl Russu.

Trăilă Petcu Parța. Scrii cu dragoste pentru neam. Ne vom folosi, ceva mai târziu, de cele ce ne-ai împărțit.

Sân Miclăușul-Mare. Cum se poartă în biserică N. Dogar, N. Crișan, M. Raica și St. Vasile, nu se poate publica. E treaba preotului să-î îndrume la ordine dacă ar face neorînduială vorbind.

I. Oravița și M. Ecica. Pentru numărul acesta a sosit târziu. Le punem în numărul de mâine.

Redactor responsabil: Sever Bosu.
Editor-proprietar: George Nichin.

CANCELRIA ARCHITECTULUI ROMÂN

IOAN NIGA.

Arad, strada Atzél Péter Nr. 1.
(Lângă Crucea-Albă).

Pregătește planuri și specificări de spese pentru edificii publice și private, primește lucrări în sfera arhitecturii mai înalte, cenzurări, colaudări. Ca specialist în ritual nostru oriental edifica și restaurează biserică în mod artistic, din care cauză o recomandăm îndeosebi d-lor parochi. Trimite planuri, schițe, specificări și servește în lucrări arhitectonice cu deslușiri gratuit.

„BIHOREANA“, institut de credit și economii în Oradea-Mare.

CONVOCARE.

Domnii acționari ai institutului de credit și economii „Bihoreana“, societate pe acții în Oradea-mare, conform dispoziției §-ului 19 din statute, se invită la a

VI-a adunare generală ordinară,

care se va ține în Oradea-mare la 25 Februarie 1905 st. n. la 10 ore înainte de amiază în localul institutului.

Obiectele puse la ordinea zilei sunt următoarele:

1. Alegerea a trei membri pentru verificarea procesului verbal și a trei scrutinători pentru actul de alegere.
2. Raportul anual al direcțiunii.
3. Raportul comitetului de revisiune despre esaminarea computului anual, a bilanțului și a propunerilor pentru împărțirea profitului.
4. Stabilirea bilanțului anual și deliberare asupra împărțirii profitului.
5. Fixarea prețului marcelor de prezență pe anul 1905.
6. Determinarea scopului spre care, la propunerea direcțiunii, este a se întrebuința suma amintită în §-ul 61 punctul 7.
7. Alegerea a 5 membri în direcțiune.

Se atrage atențiunea domnilor acționari la următoarele dispoziții din statute:

§. 24. Pentru folosirea dreptului de vot se recere, ca acționarul să fie trecut ca proprietar al acțiilor sale în cărțile institutului cel puțin cu 6 luni înainte de adunare și cu una zi înainte de aceasta să depună pe lângă revers la direcțiunea institutului respective la locurile designate de direcțiune, acțiunile sale, eventual și dovezile de plenipotență.

Acțiunile depuse la locurile designate de direcțiune se vor lua în considerare numai încât reversul despre depunere, mult în ziua premergătoare adunării generale s'a depus la institut.

În legătură cu dispozițiile §-ului 24 din statute, avem onoare a notifica, că în ședința plenară ținută în 24 Ianuarie 1905 pentru depunerea, respective primirea acțiilor și edarea documentelor despre depunere, s'a designat în acest an, respective au fost rugate, institutele Albina, Victoria, Sylvania, Economul, Oraviceana, Patria și Timișana.

Oradea-mare, 24 Ianuarie 1905.

Direcțiunea institutului.

DEBIT		Contul Bilanțului pro 1904.				CREDIT		
		Cor.	b.	Cor.	b.	Cor.	b.	
68	Cassa în numărar			48429	17	1	Capital social	60000
88	Giro-Conto la Banca Austro-Ungară			1571	45	74	Fondul de rezervă *)	52595
9	Cassa de păstrare poștală reg. ung.			20	—	39	Fondul de rezervă pentru pierderi	3000
61	Cambii de bancă			1955239	71	85	Fondul de rezervă pentru pierderi la efecte	216
70	Credite ipotecare			307857	—	57	Fondul de pensiuine	8369
62	Credite de cont-curent			52889	42	88	Depuneri spre fructificare	131799
84	Credite pe efecte			7758	—	87	Cambii reeșcomptate	343166
76	Credite personale			18409	—	69	Depozite de cassă	7627
45	Efecte proprii			19592	—	56	Dividende neridicate	1190
7	Imobile			12383	20	79	Saldni intereselor transitoare	25921
26	Mobilier	4952	79	44	7	84	Profit transportat din 1903	553
37	10% descriere	495	27	2405	20	86	Profit net	64883
72	Diverse conturi debitoare							
86				425791	58			2425791

*) Cu dotațiunea proiectată se ureă la 67.000 Coroauo.

DEBIT		Contul Profit și Pierderi.				CREDIT		
		Cor.	b.	Cor.	b.	Cor.	b.	
54	4% interese la fondul de rezervă			2034	04	6	Profit transportat din 1903	553
88	Interese de reeșcompt			7363	42	66	Interese:	
65	Interese după depuneri			56009	87	67	dela cambii de bancă	151852
31	10% dare după interese de depuneri			5600	99	67	credite ipotecare	23502
32	Contribuție			13976	10	80	pe efecte	693
77	Salare			18149	98	83	personale	1042
81	Spese curante (tipărituri, porto, luminat, încălzit, telefon, etc.)			9645	68	16	de cont-curent	2907
28	Chirie			1776	04	35	capitale elocote la alte institute (70% scut. de dare)	127
41	Marce de prezență			3255	—	75	Provisiune	1821
48	Descrieri			858	09	64	Venitul imobilelor (scutit de dare)	178
	Profit transportat din 1903	553	77	64883	45	59	Interese după efecte proprii (scut. de dare)	691
	Profit net	64329	68			48	S'a încasat din pretenșiuni descrise	230
				183401	68			183401

Oradea-mare, 31 Decembrie 1904.

Dr. Coriolan Pap m. p.,
director executiv.

Iosif Diamandi m. p.,
prim-comptabil.

Direcțiunea a:

503 Josif Vulcan m. p.,
președinte.

Nicolau Zigre m. p.,
v.-președinte.

Josif Roman m. p.

Moise Nyes m. p.

Petru Pântya m. p.

Andrei Korvath m. p.

Antoniu Palladi m. p.

Dr. Nicolau Popovici m. p.

Josif Moldovan m. p.

Subsemnatul comitet am esamina contul present și l-am aflat în deplină regulă și în consonanță cu registrele institutului.

Oradea-mare, 25 Ianuarie 1905.

Samuil Ciceronescu m. p.

Toma Păcală m. p., președinte.

Sava Raicu m. p.

Dr. Florian Duma m. p.

Petru Popescu m. p.